

Keski-Suomen ELY-keskus
Kirjaamo.keskisuomi@ely-keskus.fi

14.11.2019
KSL/186/03.12.00/2019

Viite: Lausuntopyyntöne 30.9.2019

**LAUSUNTO JYVÄSKYLÄN KANKAAN VANHAN PAPERITEHDASALUEEN RAKENNUSPERINTÖLAIN
MUKAISESTA
SUOJELUESITYKSESTÄ**

Keski-Suomen ELY-keskuksen lausuntopyynnön mukaan Jyväskylän alakaupungin asukasyhdistys ry on esittänyt Jyväskylän Kankaan vanhalla paperitehdasalueella sijaitsevia seuraavia rakennuksia suojeltaviksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) nojalla: Kankaankatu 5 (179-12-35-2), Kankaankatu 7 (179-12-35-1), Kankaan vanha paperitehdas (179-14-11-22), Valkoinen talo (179-14-11-20), Muuntamo (179-14-11-18) ja Vanha hevostalli (179-14-11-18).

Keski-Suomen maakuntakaava on määrätty tulemaan voimaan maakuntahallituksen päätöksellä 26.1.2018. Maakuntakaavassa alue, jolla lausuntopyynnön tarkoittamat rakennukset sijaitsevat, on osoitettu merkinnöllä keskustatoimintojen alue (C) tai seudullisesti merkittävä tiivistettävä taajama.

Keskustatoimintojen alueen (C) suunnitelmääräys: Keskustojen kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan ja muun taajaman selkeään rajaukseen sekä keskusta-alueen viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisista kevytliikenteen yhteyksistä sekä turvattu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Keskustatoimintojen alueelle saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä, keskusta-alueille soveltuvan vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Seudullisesti merkittävän tiivistettävän taajaman suunnitelmääräys: Taajamaa ylläpidetään ja kehitetään seudullisesti kattavien palvelujen keskuksena. Kehittämisessä hyödynnetään olemassa olevaa rakennetta kiinnittäen huomiota viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen tarpeet sekä turvattu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja luonnonsuojelun kohteet.

Maakuntakaavassa alue on osoitettu myös kehittämisperiaatemerkinällä kulttuuriympäristön vetovoima-alue, jonka suunnitelmääräyksen mukaan alueen kehittämisessä tulee hyödyntää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta. Alueidenkäytön suunnittelulla edistetään kulttuuriympäristöjen kestävää käyttöä ja hoitoa. Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.

Lisäksi maakuntakaavassa on annettu koko maakuntaa koskeva Kulttuuriympäristö -määräys, jonka mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tunnetut

muinaisjännökset ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä arvokkaat perinnemaisemat. Ajantasainen tieto on tarkistettava museoviranomaiselta ja perinnemaisemien osalta toimivaltaiselta viranomaiselta. Maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

Maakuntakaavan alueluettelossa on mainittu maakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä Kankaan tehtaan alue. Maakuntakaavan taustaselvityksessä ”Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016” Kankaan tehtaan alue on kuvattu seuraavasti: Vuonna 1872 perustetun Kankaan paperitehtaan alue on rakennuskannaltaan kerroksellinen ja ajan mittaan muuttunut ja laajentunut ympäristö Tourujoen varressa. Alueella on vielä nähtävissä 1800– 1900-lukujen punatiilistä teollisuusrakentamista, tehtaaseen liittynyttä asuinrakentamista sekä vesivoimarakenteita ja kanavia. Kokonaisuuteen kuuluu esimerkiksi arkkitehti W.G Palmqvistin suunnittelema muuntamo vuodelta 1925 sekä arkkitehti Jarl Ekelundin suunnittelema konttorirakennus vuodelta 1941. Vanhan paperitehtaan punatiilirakennuksien vanhimmat osat on rakennettu 1800-luvun lopulla. Tehtaan suunnittelijoina ovat olleet muun muassa arkkitehti W.G. Palmqvist, rakennusinsinööri L. Nyrop ja arkkitehti Heimo Kautonen. Kankaankadun varressa sijaitsevat 1870- ja 1920-luvulla rakennetut entiset tehtaan työnjohtajien puiset asuintalot. Tehtaan johtajien vuosina 1870, 1919 ja 1951 rakennetut huvilat sijoittuvat hieman sivummalle Tourujoen rantatöyräälle. Alueen rakennuskantaa on peruskorjattu, rakennuksien käyttötarkoitukset ovat muuttuneet ja osa käytöstä poistuneista paperiteollisuuteen liittyneistä rakenteista on purettu. Kangas on rakentumassa yhdeksi merkittävimmistä aluekehityskohteista Jyväskylässä.

Lausuntopyynnössä yksilöidyt rakennukset sijaitsevat alueilla, joilla on voimassa Jyväskylän yleiskaava tai Kankaan osayleiskaava. Lisäksi alueet on asemakaavoitettu. Jyväskylän kaupungin karttapalvelun tietojen perusteella lausuntopyynnössä yksilöidyillä rakennuksilla on suojelua määrittävä merkintä joko yleis- tai asemakaavassa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32§:n mukaan maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Lausunnon on valmistellut maakunta-arkkitehti Liisa Bergius, liisa.bergius@keskisuomi.fi, p. 0405902296.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.